

Arbete mot hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda

Tillämpningsanvisning till
Stockholms stads säkerhetsprogram



**Arbete mot hot och våld som riktar sig mot särskilt
arvoderade förtroendevalda**

Januari 2026

Dnr: KS 2025/1594

Kontakt: sakerhet.slk@stockholm.se

Innehåll

Arbete mot hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda	3
Bakgrund	3
Målgrupp och avgränsning	4
Ansvarsförhållanden	4
<i>Stadsledningskontoret</i>	<i>5</i>
<i>Partikanslier i Stadshuset</i>	<i>5</i>
<i>Särskilt arvoderade förtroendevalda</i>	<i>6</i>
Rutin	7
Fritidspolitiker	7
<i>Nämnder och bolagsstyrelser</i>	<i>7</i>
Beslut	8

Arbete mot hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda

Arbete mot hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda är en tillämpningsanvisning till Stockholms stads säkerhetsprogram och syftar till att tydliggöra ansvarsförhållanden i arbetet mot hot- och/eller våld som riktar sig mot denna målgrupp. Tillämpningsanvisningen tydliggör också vad som gäller för andra förtroendevalda i Stockholms stad.

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet (Brå) har sedan 2012, på uppdrag av regeringen, kartlagt förtroendevaldas utsatthet. Sedan 2013 genomförs återkommande trygghetsundersökningar där ordinarie ledamöter i Sveriges riksdag samt kommun- och regionfullmäktige tillfrågas om utsatthet för trakasserier, hot och våld under det föregående året.

Resultaten över tid visar att en betydande andel förtroendevalda i kommuner och regioner utsätts för olika former av hot och våld, och att denna utsatthet förblir stabilt hög. Undersökningarna visar vidare att händelser ofta inträffar i samband med utövandet av det politiska uppdraget, men att de inte alltid är knutna till en specifik tidpunkt eller plats. Utsattheten är högre under valår, och särskilda händelser sker oftare i samband med valrörelser eller kampanjer. Utsattheten varierar också beroende på kön, ålder, partitillhörighet samt uppdragets karaktär och omfattning, där heltidspolitiker generellt är mer utsatta än fritidspolitiker.

Den 1 juli 2025 trädde ändringar i kommunallagen (2017:725) i kraft med syftet att stärka skyddet för förtroendevalda mot hot och våld. Enligt den nya bestämmelsen 4 kap 18 a § ska "kommuner och regioner vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. En utgångspunkt ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall

undanröjs. Kommuner och regioner ska förvissa sig om att en sådan förtroendevald har den utbildning som behövs och vet vad han eller hon behöver göra för att undgå riskerna för hot och våld.”

Med förtroendevalda avses i den här kontexten politiker med ett förtroendeuppdrag på heltid eller en betydande del av heltid, där ”betydande del” definieras som minst 40% av en heltid.

Målgrupp och avgränsning

I Stockholms stad benämns den grupp som avses i den nya bestämmelsen som *särskilt arvoderade förtroendevalda* och omfattar:

- Borgarråd
- Kommunfullmäktiges presidium
- Andra särskilt arvoderade förtroendevalda som utses av respektive parti, exempelvis gruppledare

Denna tillämpningsanvisning beskriver arbetet mot hot och våld som riktar sig mot denna definierade målgrupp samt tydliggör ansvarsförhållanden mellan stadsledningskontoret, partikansliet samt den enskilda särskilt arvoderade förtroendevalda. Vad som gäller för andra förtroendevalda i Stockholms stad, dvs. fritidspolitiker i fullmäktige, nämnder, styrelser, stiftelser och kommunalförbund, beskrivs närmare under rubriken *Fritidspolitiker* på sid 7.

Målsättningar för målgruppen särskilt arvoderade förtroendevalda är att de ska:

- Ha fått möjlighet att ta del av denna anvisning i samband med introduktion
- Ha fått möjlighet att ta del av personsäkerhetsutbildning
- Minst en gång per år, men även vid behov, erbjudas ett samtal med stadsledningskontorets säkerhetsavdelning med fokus på den enskilda förtroendevaldas personliga säkerhet och risker i uppdraget

Ansvarsförhållanden

Stadsledningskontoret ansvarar för vissa delar av arbetet mot hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda, medan övriga delar antingen faller inom det politiska partiets ansvar eller den särskilt arvoderade förtroendevaldas egna ansvar. Nedan tydliggörs den övergripande ansvarsfördelningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret ansvarar med utgångspunkt i kommunallagen för arbetet mot hot och våld med risk för ohälsa eller olycksfall för de särskilt arvoderade förtroendevalda i enlighet med ovan definition. Antalet förtroendevalda som berörs av skyddet är cirka 30 personer.

Ansaret innefattar att identifiera och vidta åtgärder för att förebygga eller hantera incidenter. I stadsledningskontorets övergripande ansvar ingår att bedriva omvärldsbevakning, göra övergripande riskanalyser, tillhandahålla utbildning (inklusive digital personsäkerhetsutbildning), ge råd och stöd vid behov samt erbjuda individanpassat stöd i både förebyggande syfte och i samband med en incident, exempelvis:

- Skydds- och säkerhetssamtal
- Analys av hot eller hotfulla personer
- Säkerhetsbesiktning av bostad
- Åtgärder för skalskydd av bostad
- Tillhandahållande av larm av olika slag
- Bevakningsåtgärder
- Incidentrapportering

Stadsledningskontoret kan också utföra riskbedömningar på förfrågan från berörda partikanslier, exempelvis vid åtaganden på uppdrag av staden. Vid behov kan stadsledningskontoret även bistå förtroendevalda med stöd i rättsprocesser där de är målsägande.

I samband med en inträffad incident ansvarar stadsledningskontoret för att göra en bedömning av situationen och vidta relevanta avhjälpande åtgärder. Stadsledningskontoret kan vid behov tillhandahålla krisstödsinsatser samt bistå med att göra en polisanmälan.

För att säkerställa stadens kännedom om när de särskilt arvoderade förtroendevaldas inbrotts- och/eller personlarm utlöses samt för att vid behov kunna vidta åtgärder underrättas Tjänsteperson i Beredskap (TiB) av larmcentralen om larmhändelsen.

Stadsledningskontoret ansvarar också för att det alltid finns en kontaktperson tillgänglig under kontorstid för personsäkerhetsfrågor som rör den definierade målgruppen.

Partikanslier i Stadshuset

Partikansliet har ett ansvar för den generella säkerheten inom det egna politiska partiet, vilket även innefattar att utse en person som är ansvarig för frågorna på partikansliet. Partikansliet ansvarar för

att säkerställa att förtroendevalda har kännedom och kunskap om de säkerhetshöjande åtgärder som erbjuds, om gällande rutiner för arbetet mot hot och våld, hur incidenter ska anmälas och hur polisanmälan görs. Partikansliet ansvarar också för att genomföra riskanalyser inför uppdrag som innebär:

- Möten med kända personer där risker bedöms kunna föreligga, samt möten med okända personer oavsett riskbedömning
- Offentliga framträdanden
- Resor
- Arrangemang som anordnas av partiet
- Frågor som på förhand kan bedömas vara känsliga eller som i övrigt typiskt sett väcker starka reaktioner

Risker som inte kan bedömas inom partikansliet ska skyndsamt rapporteras till stadsledningskontorets säkerhetsavdelning för vidare analys.

Vid hot- eller våldsincidenter ansvarar partikansliet för att vara tillgängligt för den drabbade, säkerställa att den förtroendevalda får kunskap om relevanta försäkringar samt säkerställa incidentrapportering.

Särskilt arvoderade förtroendevalda

Särskilt arvoderade förtroendevalda har ett ansvar för sin egen säkerhet. Det innebär att vid behov vidta åtgärder utifrån identifierade risker samt söka stöd eller hjälp, i första hand från det egna partikansliet. Ansvaret omfattar också att ta del av det förebyggande stöd som tillhandahålls av stadsledningskontoret, exempelvis personsäkerhetsutbildning, säkerhetssamtal samt eventuellt riktat säkerhetshöjande stöd. Det innefattar även att känna till gällande rutiner och vid hot- eller våldssituationer och agera i enlighet med dem. Vid frågor eller oklarheter ska de i första hand vända sig till ansvarig på partikansliet.

Särskilt arvoderade förtroendevalda ansvarar också själva för att informera partikansliet om hot- eller våldssituationer som riskerar att uppstå eller redan har inträffat, samt för att rapportera tillbud som hade kunnat leda till skada som incidenter. Situationer som resulterar i skada ska alltid rapporteras som incidenter. Den som utsätts för en incident kan under kontorstid vända sig direkt till stadsledningskontorets säkerhetsavdelning för stöd. För incidenter som påkallar omedelbar hjälp hänvisas till tillhandahållet personlarm eller larmnummer 112.

Den särskilt arvoderade förtroendevalda, eller någon i dennes ställe, ansvarar för att det vid förekomst av hot eller våld görs en polisanmälan. Vid behov kan stöd vid anmälan fås av stadsledningskontorets säkerhetsavdelning.

Rutin

Som komplement till denna tillämpningsanvisning finns *Rutin i samband med hot och våld som riktar sig mot särskilt arvoderade förtroendevalda samt politiska tjänstepersoner*. Rutinen beskriver det specifika agerandet när en personsäkerhetsincident som innefattar hot och/eller våld mot en särskilt arvoderad förtroendevald i Stockholms stad inträffar. Rutinen uppdateras vid behov av stadsledningskontoret.

Fritidspolitiker

Den stora majoriteten av stadens förtroendevalda - ca 1000 fritidspolitiker - omfattas inte av stadsledningskontorets ansvar i enlighet med kommunallagen. Endast de särskilt arvoderade ingår i detta ansvar. Det övergripande ansvaret för fritidspolitiker ligger hos respektive politiskt parti samt nämnd eller styrelse. På samma sätt som för de särskilt arvoderade har även fritidspolitiker ett ansvar för sin egen säkerhet. Det innebär att vid behov vidta åtgärder utifrån identifierade risker samt söka stöd eller hjälp, i första hand från det egna partikansliet. Fritidspolitiker kan ta del av vissa generella säkerhetsåtgärder som erbjuds av stadsledningskontoret, exempelvis digital personsäkerhetsutbildning.

Nämnder och bolagsstyrelser

I enlighet med stadens säkerhetsprogram har nämnder och bolagsstyrelser ett ansvar för förtroendevaldas säkerhet i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag i respektive nämnd och bolagsstyrelse. I detta ingår att arbeta för att främja trygghet och att förebygga hotfulla situationer och våld.

Mer konkret innebär detta att förvaltningar och bolag ska:

- Genomföra risk- och konsekvensanalyser för sin egen nämnds/bolags aktiviteter och åtaganden
- Vidta åtgärder för att säkerställa att de identifierade aktiviteterna och åtagandena, exempelvis nämnd- eller styrelsemöten, invigningar, eller andra forum där de förtroendevalda deltar å nämndens/bolagets vägnar, genomförs på ett tryggt och säkert sätt


Varje förvaltning eller bolag ska ta fram en skriftlig rutin eller checklista där roller och ansvar fördelas på ett tydligt sätt.

Eventuella hotbilder mot fritidspolitiker hanteras av det egna partiet om inte förvaltningen eller bolaget ansvarar för dessa. Det är viktigt att en dialog förs mellan berörd förvaltning eller bolag och det aktuella partikansliet i Stadshuset så att information om incidenter och hanteringen av dessa samordnas. På så sätt säkerställs att nödvändiga åtgärder vidtas, samtidigt som risken för dubbelarbete minimeras. Denna kommunikation bör formaliseras genom rutinen/checklistan.

Beslut

Denna anvisning är en tillämpningsanvisning till Stockholms stads säkerhetsprogram och syftar till att konkretisera och förtydliga delar av styrdokumentets innehåll. Varje ny version av anvisningen fastställs av stadsdirektören.

Beslut fattat den 2026-01-26



Fredrik Jurdell

Stadsdirektör

